

zekerheden

zekerheden en titelvereiste

Aan de reeks commentaren op en naar aanleiding van *Keereweer q.q. vs. Sogelease* kan worden toegevoegd: W.M. Kleyn, onder NJ 1996, 119, T.H.D. Struycken, WPNR 6215 (over de verplichting tot afdracht door de lessor van een evt. waardestijging van het lease-object na ontbinding van lease-overeenkomst), dezelfde, in 'Op recht' (Struycken-bundel), Zwolle 1996, p. 337 e.v. (waarin de Sogelease-uitspraak o.m. in verband wordt gebracht met het Haagse Trustverdrag) en H. Sigman, WPNR 6241. Sigman plaatst de Sogelease-uitspraak in rechtsvergelijkend perspectief door te wijzen op de regeling van Article 9 UCC in de Verenigde Staten. Hij wijst er o.m. op dat de eigendomsoverdracht aan de lessor naar Amerikaans recht i.c. zou worden betiteld als – mijn woordkeuze – zekerheidsbelang ('security interest'), met alle (registratie)gevolgen vandie. Ook Struycken wijst in zijn bijdrage aan de bundel 'Op recht' (p. 350) op het contrast tussen Sogelease en Article 9 UCC.

pand

Op 21 juni 1996 promoveerde J.J.A. Hamers te Maastricht op de dissertatie 'Verpanding van aandelen en de beslotenheid van kapitaalvennootschappen'. Doel van het onderzoek was 'het instituut pandrecht op aandelen en de daarop betrekking hebbende regels' te analyseren. De studie beweegt zich op het raakvlak van zekerheden- en vennootschapsrecht, waarbij steeds de vraag centraal staat in hoeverre de bevoegdheden die de pandhouder als zodanig heeft verenigbaar zijn met de eigenaardigheden van het vennootschapsrecht. Wat betreft de eigenaardigheden van verpanding van vermogensrechten kan overigens ook worden gewezen op het overzicht dat B.C. Wentink, 'De licentie in het vermogensrecht' (studiepocket privaatrecht nr. 51) biedt.

R.D. Vriesendorp bepleit in WPNR 6211 dat indien een vordering niet naar haar aard onoverdraagbaar is, in beginsel niets – ook niet een contractueel geschapen onoverdraagbaarheid – aan verpanding in de weg staat, althans behoort te staan. Zie hierover ook nog W.R. Meijer, 'De overdraagbaarheid van vorderingen', in eerdergenoemde bundel 'Op recht' (Struycken-bundel), p. 199 e.v. In dezelfde bundel (p. 243 e.v.) schrijft S. Perrick over de overdraagbaarheid van wilsrechten (waaronder opties op aandelen).

S.C.J.J. Kortmann anoteerde in AAe 1996/2 de uitspraak HR 14 okt. 1994, NJ 1995, 447 (Sparbank Rivierenland vs. Gispén q.q.).

R.J. Botter wees in TVvS 1996/5 op wijziging van art. 18 Algemene Bankvoorwaarden (ABV 1996), dat thans de bank machtigt om vorderingen van de cliënt op de bank aan zichzelf te verpanden.

hypotheek

P. Brown schreef in AAe 1996/6 onder de titel 'Bankhypotheek in gezamenlijk verband' over de problemen die zich voordoen als hypothecair krediet wordt verschaft door een consortium van geldschietters. A.A. van Velten besprak in NTBR 1996/5 de opmerkelijke beschikking van het Hof Den Haag d.d. 19 dec. 1995, S&S 1996, 34. Het Hof acht in weerwil van hetgeen de wetgever daarover bepaalde, onderhandse verkoop van schepen mogelijk. Naar het oordeel van

het hof is hier een misvatting van de wetgever in het spel. Vandaar.

W.G. Huijgen stelt in WPNR 6223 de vraag aan de orde hoe verdeling van de executie-opbrengst dient plaats te vinden ingeval een pand niet alleen met eerste en tweede hypotheek is bezwaard, maar bovendien ook nog eens is verhuurd. Wie mag zich dan na de eerste hypotheekhouder op de opbrengst verhalen: de tweede hypotheekhouder of de huurder? Huijgen meent (ik laat de nuances weg) dat de huurder voorgaat.

eigendomsvoorbehoud

J.W. Rutgers bespreekt in WPNR 6219 de verwijzingsregels inzake aanwijzing van het toepasselijk recht op eigendomsvoorbehoud bij internationale transacties.

factoring en overdracht van geldvorderingen

In het boek 'Factoring', waar J. Beuving op 31 mei 1996 te Nijmegen op promoveerde, vindt men naast een historisch overzicht veel informatie over de feitelijke gang van zaken bij 's lands vijf factormaatschappijen. Voorts bevat het boek een onderzoek naar het rechtskarakter van factoring en inzake enkele actuele vraagstukken aangaande factoring. Het boek maakt duidelijk dat er niet zoiets bestaat als 'de' factoringovereenkomst; het ongrijpbare karakter van factoring ('multidimensionaliteit') maakt dat een factoringovereenkomst zo'n beetje alles kan zijn tussen enerzijds een opdracht tot boekhouden ('debiteurenadministratie') en anderzijds een reële koop van geldvorderingen met overname van debiteurenrisico. Ingeval van insolventie van de cliënt (de wederpartij van de factor) is uiteraard de hamvraag of de geldvorderingen (c.q. de opbrengsten) waarop de factoring is toegepast, in de failliete boedel vallen. Uit de studie van Beuving blijkt dat de factormaatschappijen sinds 1992 geen vorderingen aan zich laten overdragen (behalve als het een factoring met kredietrisico-overneming betreft), maar (stil) aan zich laten verpanden. Hiertoe is men overgegaan uit angst voor ongeldigheid van de overdracht door werking van art. 3: 84 lid 3 BW. Beuving is evenwel van mening dat de overdracht van geldvorderingen ter incasso, zelfs als het debiteurenrisico bij de cliënt blijft, voldoende rechtvaardiging vindt in de titel koop (zij het koop zonder enige risico-overgang) of opdracht. Beuving vindt steun voor dit standpunt in de redeneertrant van de Hoge Raad in Keereweer q.q. vs. Sogelease (HR 19 mei 1995, NJ 1996, 119) : als de factoringovereenkomst ertoe strekt dat de gecedeerde vordering werkelijk in het vermogen van de factormaatschappij valt, deze volledige beschikkingsbevoegdheid verkrijgt en de vordering voor verhaal van diens crediteuren vatbaar is, dan is werkelijke overdracht beoogd en bewerkstelligd.

De vraag is uiteraard of men de door de Hoge Raad gevolgde redeneertrant per analogie kan toepassen op cessie van geldvorderingen. Als ik het goed zie, beantwoordt Beuving de vraag bevestigend omdat er voldoende maatschappelijke rechtvaardiging is voor de cessie ter incasso. Het is deze maatschappelijke rechtvaardiging die maakt dat incasso voldoende titel is voor overdracht.

boedelschulden en faillissementskosten

In WPNR 6225-6226 komt R.J. van Galen tot een overzichtelijke indeling in drie typen schulden bij faillissement: boedelschulden, faillissementsschulden en niet-verifieerbare schulden. Van Galen is van mening dat terughoudend moet worden omgesprongen met uitbreiding van de categorie boedelschulden. Het arrest Frima q.q. / Blankers-van Gennip (HR

12 nov. 1993, NJ 1994, 229) is in zijn ogen onjuist; de omvang en materiële verschuldigdheid van de affinancieringsplicht van de latere gefailleerde waren namelijk in overwegende mate vóór faillissement bepaald. Om die reden had de Hoge Raad deze affinancieringsplicht niet tot ('oneigenlijke') boedelschuld mogen verheffen.

F.M.J. Verstijlen annoteerde in NTBR 1996/3 het arrest HR 30 juni 1995, RvdW 1995, 148 (Mees Pierson vs. Mentink q.q.).

fiscus

Van E.R.H. Heijmans en J.H.P.M. Raaijmakers verscheen 'Aansprakelijkheden Invorderingswet 1990' (serie Fiscale monografieën nr. 73). Dit boek biedt een goed overzicht van de inhoud, werking en reikwijdte van o.m. ketenaansprakelijkheid, bestuurdersaansprakelijkheid in fiscalibus en aansprakelijkheid voor overdrachts-, inkomsten-, vermogens- en successiebelasting.

Van de hand van J.L. Brens verscheen in NJB 1996/12 een artikel getiteld 'De G-rekening: de aannemer in relatie tot derden'. Hierin worden verschillende aspecten behandeld van de G-rekening, zowel in verhouding tot de fiscus als tot (onder)aannemers en derden.

pauliana

Van de hand van T.J. Mellema-Kranenburg verscheen de tweede druk van het boekje 'De Actio Pauliana' (studiepocket privaatrecht nr. 45). R.D. Vriesendorp besprak in AAe 1996/3 het arrest Gispens q.q. vs IFN (HR 24 maart 1995, NJ 1995, 628). F.P. van Koppen besprak in Bb 1996/9 het arrest Ravast vs. Ontvanger (HR 22 sept. 1995, RvdW 1995, 185).

schuldsanering particulieren

Met een commentaar op en een overzicht van (het voorstel van wet) 'Schuldsaneringsregeling voor natuurlijke personen' heeft R.J. Verschoof de praktijk een belangrijk boek in handen gegeven bij de bestudering van de ophanden zijnde regelgeving (NIBE-Bankjuridische reeks nr. 28). Het boek bevat een uitgebreid artikelenregister, hetgeen het zoekwerk in de omvangrijke schuldsaneringsregeling vergemakkelijkt. Overigens riep A. van Hees in NJB 1996/16 de Eerste Kamer nog op om het wetsontwerp schuldsanering particulieren te verwerpen. De kritiek van Van Hees komt er kort gezegd op neer dat de voorgestelde regeling te ingewikkeld en te kostbaar bij uitvoering is. In NJB 1996/22 reageerden R.H. Stutterheim, N.J.H. Huls en B.A.I.M. Steenbergen afwijzend op deze oproep.

varia

C.J.G.M. van der Weijden bespreekt in Adv.bl. 1996/4 de reflexwerking van art. 7A: 1639aa BW in faillissementssituaties. Hoewel het artikel in die gevallen geen rechtstreekse werking heeft, blijkt de tijd gedurende welke de werknemer bij de gefailleerde werkgever arbeid heeft verricht, soms te worden opgeteld bij de duur van de dienstbetrekking bij de 'overnemende' werkgever voor wat betreft de berekening van verschuldigde schadevergoeding bij beëindiging. J.B. Vegter bespreekt in NTBR 1996/1 de preadviezen over het Haagse Trustverdrag, die C.D. van Boeschoten en R.D. Vriesendorp in 1994 uitbrachten voor de Vereniging voor Burgerlijk

Recht.

In het preadvies 'Verzekering en faillissement', dat door Chr.A. Baardman e.a. werd uitgebracht voor de Vereniging voor Verzekeringwetenschap, worden zeer veel problemen aan de orde gesteld die zich voordoen bij faillissement van de laedens (bij WA-verzekering), van de verzekeringnemer (bij levensverzekering), van de tussenpersoon.

Bij *Ars Aequi Libri* verscheen van J.E. Fesevur een bundeling van 'Goederenrechtelijke colleges'.

In WPNR 6210 en 6211 bespreekt R. Zwitser de regels inzake eigendomsverkrijging door natrekking, vermenging en zaaksvorming. Op grond van rechtsvergelijking concludeert hij dat de oorspronkelijk gerechtigde in ons land onredelijk vaak zijn goederenrechtelijke aanspraak verloren ziet gaan.

Mr. W.H. van Boom, Vakgroep Privaatrecht KUB te Tilburg.